

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

Lisa 4

Toetuse andmise „Raske ja sügava puudega lastele (0-17) tugiisiku-, lapsehoiu- ja transporditeenuse arendamine ja pakkumine kohalikus omavalitsuses“ tingimused ja kord

Sotsiaalkindlustusamet teeb kohalikele omavalitsustele ettepaneku esitada taotlus toetuse saamiseks „Raske ja sügava puudega lastele (0-17) tugiisiku-, lapsehoiu- ja transporditeenuse arendamine ja pakkumine kohalikus omavalitsuses“ vastavalt toetuse andmise dokumentides sisalduvatele tingimustele.

1. Üldandmed

1.1 Toetuse andmise läbiviija kontaktandmed	Sotsiaalkindlustusamet registrikood 70001975 aadress Paldiski mnt 80, Tallinn 15092 www.sotsiaalkindlustusamet.ee
1.2 Toetuse andmise vastutav isik ja kontaktandmed	projektijuht Ebeli Berkman e-post ebeli.berkman@sotsiaalkindlustusamet.ee
1.3 Toetuse andmise nimetus	Raske ja sügava puudega lastele (0-17) tugiisiku-, lapsehoiu- ja transporditeenuse arendamine ja pakkumine kohalikus omavalitsuses
1.4 Taotluste esitamise tähtaeg	Toetuse saamiseks esitab kohaliku omavalitsuse üksus digitaalselt allkirjastatud kirjaliku taotluse e-posti aadressil info@sotsiaalkindlustusamet.ee 60 kalendripäeva jooksul (hiljemalt 60. kalendripäeva kella 17.00-ks) alates Sotsiaalkindlustusameti kodulehel toetuse andmise väljakuulutamisest
1.5 Toetuse andmise maht ja lepingute tähtaeg	Toetuse andmise rahaline kogumaht on 13 600 000 eurot Toetuse kasutamise lepingud sõlmitakse perioodiks 01.01.2021-31.12.2022
1.6 Lepingu rahastamisallikas	Projekti rahastatakse Euroopa Sotsiaalfondist, TAT „Puudega laste tugiteenuste arendamine ja pakkumine ning töö- ja pereelu ühildamise soodustamine“
1.7 Toetuse andmise dokumentatsioon	Sotsiaalkindlustusameti käskkiri toetuse andmise läbiviimise kohta Lisa 1. Toetuse andmise tingimused ja kord Lisa 2. Toetuse kasutamise lepingu (edaspidi leping) projekt koos lepingu lisadega
1.8 Toetuse saamise vormid	Taotleja esitab toetuse saamiseks: Vorm 1. Taotluse ja vajadusel Vorm 2 ühistaoitlejate volikirja
1.9 Taotluste menetlemine	Sotsiaalkindlustusamet menetleb esitatud taotlusi käesoleva toetuse andmise korra punktis 3.2 sätestatud alustel

--	--

2. Toetuse andmise kirjeldus

2.1 Tausta– ja üldinfo

Alates 2015. aasta 1. novembrist on Euroopa Sotsiaalfondi (edaspidi ESF) toel pakutud raske ja sügava puudega lastele läbi Sotsiaalkindlustusameti (edaspidi SKA) lapsehoiuteenust, tugiisikuteenust ja toetava teenusena transporditeenust (edaspidi Teenus või Teenused).

2015-2020 aastatel on ESF projekti toel loodud üle-eestiline Teenuseosutajate võrgustik ning raske ja sügava puudega lapsed on saanud vajalikke Teenuseid koostöös kohalike omavalitsuse üksuste (edaspidi KOV), erinevate Teenusepakkujate ja SKAga. 2015-2020 aastatel on loodud süsteem, kus igas maakonnas on olemas Teenuseosutajad, kes on suutelised korraldama ja pakkuma raske ja sügava puudega lastele vajalikke tugiteenuseid. 2020 aasta viimasel päeval lõpeb senisel kujul (läbi erinevate riigihangete) teenuste osutamine.

2019 aasta detsembriks selgusid Sotsiaalministeeriumi tellimisel projekti „Puudega laste tugiteenuste arendamine ja pakkumine ning töö- ja pereelu ühildamise soodustamine“ hindamise tulemused. Projekti vahehindamise tulemused näitavad, et raske ja sügava puudega laste tugiteenustel on positiivne mõju hooldajate tööhõive staatusele. Tänu tugiteenuste saamisele on tõusnud hõives olevate ja täisajaga töötajate osakaal ning langenud osaajaga töötamise ning töötuse, sh pikaajalise töötuse määr. Hooldajate teenuste taotlemise peamised põhjused on seotud eelkõige lapsega: nt et laps saaks edukalt omandada haridust või osaleda huviringides, või et toetada lapse sotsiaalset suhtlust ja iseseisvat toimetulekut. Tugisüsteemi piisavuse osas nähtus, et praegune tugisüsteem üldjuhul täidab oma eesmärgi ning toetab teenuste pakkumise abil hooldajate tööhõives osalemist. Samuti ilmnes, et suure hooldusvajadusega laste ja keskusest eemal elavate perede puhul saaks tugisüsteem hooldajaid veelgi enam toetada ja soodustada viimaste tööhõives osalemist, kui suurendataks teenuse mahtu tulenevalt konkreetse lapse vajadustest või parandataks teenuse kättesaadavust maapiirkondades.¹

ESF-i vahendeid on võimalik kasutada kuni 2022. aasta lõpuni, pärast mida peaksid kohalikud omavalitsused olema suutelised ise tagama raske ja sügava puudega lastele tugiteenuste osutamise, millest tulenevalt on otstarbekas minna tänaselt korraldusmudelilt üle kohaliku omavalitsuse üksuse rolli suurendavale süsteemile. Eelnevalt on olnud probleemkohaks Teenuseosutajate vähesus või ebakompetentsus. Projekti ajal on toimunud Teenuse osutamise korraldusmudel. Koostöös SKA ja ESF rahastusega on igas maakonnas kvaliteetset Teenust osutavad Teenuseosutajad. Tänaused Teenuseosutajad on juba praegu erinevate KOV-idega koostööd teinud või tegemas ning üle-eestiliselt on võimalik raske ja sügava puudega lastel saada kvaliteetseid Teenuseid.

Sotsiaalteenuste osutamine on kohaliku omavalitsuse üksuse kohustus, aga KOV-ide võimekus vajalikus mahus Teenuseid tagada on piirkonniti erinev, mistõttu on oluline KOV-e nõustada ja jõustada, et puudega lapsed saaksid kõik vajalikud Teenused oma elukohajärgselt kohalikult omavalitsusüksuselt.

Kuna lapsehoiu-, tugiisiku- ja transporditeenuse näol on tegemist KOV korraldatavate Teenustega, mida on KOV-id kohustatud osutama ka pärast ESF rahastusperioodi lõppu, siis on otstarbekas, et KOV korraldab raske ja sügava puudega lastele ise tugiteenuste osutamist.

¹ Civitta Eesti AS lõpparuanne: „Projekti „Puudega laste tugiteenuste arendamine ja pakkumine ning töö- ja pereelu ühildamise soodustamine“ hindamine 2019
https://www.sm.ee/sites/default/files/civitta_esf_puuetega_laste_tugiteenuste_vahehindamine_-_lopparuanne.pdf

Lisaks on jätkuvalt olemas ESF rahastusperioodil nii olemasolevate Teenuseosutajate kui ka SKA poolne tugi Teenuste korraldamisel ja osutamisel.

Raske ja sügava puudega lapsed, kelle Teenusevajadus on KOV lastekaitse- või sotsiaaltöötaja poolt hinnatud ja kellele kohaliku omavalitsuse üksus ise ei suuda tagada vajalikus mahus tugiteenuseid, saavad ESF projekti rahastuse toel vajalikke teenustunde lisaks.

Uue korraldusmudeli rakendamisel on soovituslik KOV-il teha koostööd Teenuseosutajatega, kes on olnud varasemalt SKA partnerid, sest Teenuseosutajatel on olemas vajalikud oskused kvaliteetse Teenuse osutamisel ning ka ESF aruandlusega seotud teadmised. Koostöö korral ei pea uue süsteemi käivitumisel raske ja sügava puudega lapsed vahetama harjumuspäraselt Teenuseosutajat. Toetuse andmine KOV-le on otstarbekas eelkõige seetõttu, et KOV-il tekib selge ülevaade Teenuseid vajavatest lastest ning vajalikest vahenditest, mis Teenuste osutamiseks kuluvad. Koostöös erinevate Teenuseosutajate ja SKA-ga on võimalik ESF rahastusperioodi vältel KOV-il kujundada oma vajadustele vastav mõistlik Teenuse osutamise kord ja tingimused, et ESF rahastuse lõppemisel oleks KOV-il ülevaade Teenust vajavatest lastest ja vajalike vahendite suurusest.

Toetuse andmine on seotud Euroopa Sotsiaalfondi vahenditest finantseeritava riikliku programmiga, mille prioriteetne suund on „Sotsiaalse kaasatuse suurendamine“ ja Toetuse andmise tingimustega (TAT) „Puudega laste tugiteenuste arendamine ja pakkumine ning töö- ja pereelu ühildamise soodustamine“.

2.2 Teenuse finantseerimise/maksumuse põhimõtted

Riik on läbi tasandus- ja toetusfondi sihtotstarbeliselt eraldanud kohalikele omavalitsustele (osaliseks toetamiseks riigieelarve võimaluste piires) rahalised vahendid raske ja sügava puudega laste sotsiaalteenuste rahastamiseks vastavalt sotsiaalhoolekande seaduse (SHS) §-le 156 l 3¹, 3² ja 3³). Lisaks on KOV-il kasutada ka oma eelarvelised vahendid.

Kohalikel omavalitsustel on tulenevalt SHS-st kohustus tagada vastavalt raske ja sügava puudega laste abivajadusele lapsehoiu- ja muude sotsiaalteenuste korraldamine.

SHS § 16 alusel võib isikult võtta temale või tema perekonnale osutatava sotsiaalteenuse eest tasu. Võetav tasu oleneb teenuse mahust, maksumusest ja teenust saava isiku ning tema perekonna majanduslikust olukorrast. KOV kehtestab enda osutatava sotsiaalteenuse eest võetava tasu tingimused ja suuruse määрусega. Tasu võtmise otsustab teenuse eest tasuv või teenust osutav asutus. Sotsiaalteenuse eest võetava tasu suurus ei tohi olla teenuse saamisel takistuseks.

Käesoleva toetuse andmise raames toimub Teenuste eest tasumine ESF-i vahenditest kahe aastase rahalise mahu piires perioodil 01.01.2021-31.12.2022.

2.3 Toetuse andmise rahaline kogumaht on 13 600 000 eurot

KOV-il on võimalus toetuse andmisel taotleda Teenuse osutamise toetamist kuni 24 kuuks. KOV-ile eraldatav toetuse summa sõltub raske ja sügava puudega laste arvust. Lisaks on prognoosi aluseks võetud 2019. aastal ESF teenuste saajate % KOV-i puudega laste arvust. Toetuse andmisega soovitakse eelkõige perioodil 2015-2020 ESF vahenditest Teenust saanud lapsi toetada, et projekti tegevustest väljumine oleks KOV-le ja lapsevanematele sujuvam.

Toetust saab taotleda perioodiks 01.01.2021-31.12.2022.

Toetuse arvestuslik määr on raske puudega lastel kuni 2218 eurot ühe lapse kohta aastas. Sügava puudega lapsed, kes vajavad teenuseid ja tuge suuremas mahus, on KOV otsuse põhjal

aastane maksimaalne toetus soovituslikult kuni 6654 (3x2218) eurot ühe lapse kohta aastas. **KOV-il on õigus lapse aastast teenuse mahtu suurendada, kui lapse teenusevajadus on suurem aga seejuures tuleb arvestada, et teenusemahu suurendamine jääks toetuse saamise piiridesse ja ükski laps ei jääks teenuseta.** Arvestuslikult on soovituslik summa lapse kohta aastas määratud, aga kasutada saab raske ja sügava puudega laste puhul **vajaduspõhiselt** KOV aastase mahu järgi lähtuvalt KOV õigusaktist. Oluline on jälgida, et ESF rahastusele lisaks kasutatakse ka KOV enda eelarvelisi vahendeid ja tasandus- ja toetusfondi vahendeid, et ennetada jääkide tekkimist. Sotsiaalkindlustusamet jälgib aastast piirmäära iga lapse kohta eraldi ja kui KOV on otsustanud kasutada suuremas (või ka väiksemas) mahus vahendeid siis fikseeritakse see STAR-is – otsus teenusele suunamise kohta vm hindamise dokument, kus on välja toodud, miks ja millises mahus laps teenust vajab.

2.3.1 Toetuse andmise kogumaht 13 600 000 eurot jaotub KOV-ide lõikes alljärgnevalt:

KOV	31.12.2019 seisuga raske ja sügava puudega laste arv	2019 aastal ESF- tugiteenuseid saanud lapsed	2019 aastal ESF- tugiteenuseid saanud laste osakaal raske ja sügava puudega lastest	võrdluseks 30.06.2020 seisuga raske puudega laste arv	võrdluseks 30.06.2020 seisuga sügava puudega laste arv	toetuse summa
Kokku	7 587	2 785	37%	6 063	578	13600000,00
KOV andmed puudu	40	0	0%	27	6	0,00
Vormsi vald	0	0	0%	0	0	0,00
Ruhnu vald	0	0	0%	0	0	0,00
Kihnu vald	0	0	0%	0	0	0,00
Alutaguse vald	25	11	44%	24	1	53716,00
Anija vald	28	12	43%	22	3	58600,00
Antsla vald	31	16	52%	24	4	78133,00
Elva vald	126	66	52%	96	7	322298,00
Haapsalu linn	75	31	41%	55	6	151382,00
Haljala vald	10	6	60%	8	2	29300,00
Harku vald	78	37	47%	63	7	180682,00
Hiiumaa vald	49	25	51%	40	2	122083,00
Häädemeeste vald	13	3	23%	7	2	14650,00
Jõelähtme vald	25	3	12%	23	1	14650,00
Jõgeva vald	106	17	16%	74	9	83016,00
Jõhvi vald	56	22	39%	42	3	107433,00
Järva vald	63	27	43%	54	4	131849,00
Kadrina vald	34	14	41%	31	4	68366,00
Kambja vald	62	15	24%	56	2	73250,00
Kanepi vald	25	11	44%	19	4	53716,00
Kastre vald	45	16	36%	39	1	78133,00
Kehtna vald	38	18	47%	32	1	87899,00
Keila linn	67	32	48%	62	3	156266,00
Kiili vald	33	13	39%	33	2	63483,00

Kohila vald	51	24	47%	43	3	117199,00
Kohtla-Järve linn	228	57	25%	183	17	278348,00
Kose vald	35	10	29%	32	1	48833,00
Kuusalu vald	37	25	68%	32	1	122083,00
Loksa linn	5	1	20%	3	1	4883,00
Luunja vald	42	10	24%	31	1	48833,00
Lääne-Harju vald	86	27	31%	66	7	131849,00
Lääne-Nigula vald	28	14	50%	22	0	68366,00
Läeneranna vald	30	12	40%	24	1	58600,00
Lüganuse vald	46	7	15%	35	2	34183,00
Maardu linn	57	9	16%	51	5	43950,00
Muhu vald	5	3	60%	4	0	14650,00
Mulgi vald	64	17	27%	52	3	83016,00
Mustvee vald	33	12	36%	23	2	58600,00
Märjamaa vald	45	16	36%	38	4	78133,00
Narva linn	327	78	24%	231	37	380898,00
Narva-Jõesuu linn	19	4	21%	16	1	19533,00
Nõo vald	42	18	43%	32	5	87899,00
Otepää vald	36	36	100%	29	1	175799,00
Paide linn	114	51	45%	86	3	249048,00
Peipsiääre vald	39	11	28%	29	0	53716,00
Põhja-Pärnumaa vald	51	13	25%	40	0	63483,00
Põhja-Sakala vald	61	20	33%	51	4	97666,00
Põltsamaa vald	70	16	23%	59	5	78133,00
Põlva vald	107	35	33%	79	4	170916,00
Pärnu linn	261	92	35%	215	28	449264,00
Raasiku vald	28	7	25%	23	3	34183,00
Rae vald	129	39	30%	113	10	190449,00
Rakvere linn	100	45	45%	84	5	219749,00
Rakvere vald	34	12	35%	29	3	58600,00
Rapla vald	89	48	54%	77	4	234399,00
Rõuge vald	28	23	82%	23	1	112316,00
Räpina vald	46	7	15%	25	7	34183,00
Saarde vald	15	6	40%	15	0	29300,00
Saaremaa vald	184	92	50%	146	9	449264,00
Saku vald	55	13	24%	44	5	63483,00
Saue vald	137	54	39%	112	12	263698,00
Setomaa vald	7	7	100%	2	0	34183,00
Sillamäe linn	72	19	26%	59	1	92783,00
Tallinn	1877	654	35%	1 503	185	3193680,00
Tapa vald	76	52	68%	59	5	253932,00
Tartu linn	699	287	41%	560	49	1401508,00
Tartu vald	64	17	27%	49	4	83016,00
Toila vald	29	2	7%	24	0	9767,00
Tori vald	88	45	51%	73	4	219749,00
Tõrva vald	38	10	26%	31	1	48833,00

Türi vald	77	25	32%	61	5	122083,00
Valga vald	116	57	49%	91	12	278348,00
Viimsi vald	105	31	30%	93	9	151382,00
Viljandi linn	134	38	28%	106	6	185565,00
Viljandi vald	103	26	25%	85	4	126966,00
Vinni vald	53	32	60%	50	4	156266,00
Viru-Nigula vald	37	16	43%	27	2	78133,00
Võru linn	104	48	46%	74	9	234398,00
Võru vald	78	39	50%	59	4	190449,00
Väike-Maarja vald	37	21	57%	29	5	102549,00

Käesolevas tabelis sätestatud toetuse summa iga KOV-i osas on toetuse andmise raames KOV-iga sõlmitava toetuse kasutamise **lepingu maksimaalne rahaline maht** toetuse perioodi (24 kuud) jooksul. KOV-ide ühistaotluse korral liidetakse ühistaotlejate summad ning lepingus ja täitmisel on arvestuse aluseks ühine summa.

2.3.2. Kui toetuse andmise raames jääb rahalisest kogumahust osa jaotamata, on SKA-l õigus punktis 2.3 määratud kogumahust alles jäänud rahaline maht eraldada täiendavalt KOV-idele proportsionaalselt vastavalt Teenuseid kasutavate laste arvule, võttes aluseks käesoleva toetuse andmisele eelmise kalendriaasta (st 2019) sihtgrupi laste arv, kes on ESF-i vahenditest Teenuseid kasutanud. Täiendavate rahaliste vahendite andmisel teeb SKA KOV toetuste summade täiendava ümberarvestuse otsuse ning teavitab sellest toetuse saajat kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. SKA otsus ja teavitus loetakse lepingu lisaks, st eraldi toetuse andmise lepingu muudatust täiendavate vahendite eraldamise kohta ei sõlmita.

2.3.3. Juhul kui TAT, „Puudega laste tugiteenuste arendamine ja pakkumine ning töö- ja pereelu ühildamise soodustamine“ eelarvet perioodini kuni 31.12.2022 suurendatakse, on SKA-l õigus eraldada täiendav rahaline maht KOV-idele punktis 2.3.2 sätestatud meetodil.

2.4 Toetuse andmise eesmärk

Sotsiaalkindlustusamet soovib toetada raske ja sügava puudega lastele Teenuste osutamist, mis hõlmab lapsehoiuteenust, tugisikuteenust ja toetava teenusena transporditeenust. Teenus peab vastama sotsiaalhoolekande seaduse (edaspidi SHS) § 23 ja § 25 nõuetele tugisikuteenuse osutamisel, § 38-39 nõuetele sotsiaaltransporditeenuse osutamisel ning § 45³-45⁴ nõuetele lapsehoiuteenuse osutamisel.

KOV õigusakt peab olema kooskõlas SHSiga oluline, et Teenuste saamisele ei seataks seadusega vastuolus olevaid piiranguid.

Teenuse sihtgrupp: raske ja sügava puudega lapsed vanuses 0-17 (k.a), kes on vanema (sh hoolduspere vanem ja eestkostja vanem) hooldamisel ja võivad vajada ööpäevaringset hooldust ning järelevalvet või tuge päevasel ajal. Sihtgruppi kuuluvad lapsed, kelle Teenuse vajadus on ära hinnatud kohaliku omavalitsuse üksuse lastekaitse- või sotsiaaltöötaja poolt STAR-is (sotsiaaltoetuste ja -teenuste infosüsteem) koostatud juhtumiplaanis, mille tegevuskavas peab olema välja toodud konkreetse tugiteenuse vajadus ja sagedus ning lapsevanema allkirjastatud

tahteavaldus, mis on lisatud STAR-i. Toetuse andmise raames ESF-Teenuste saamise õigus lõppeb, kui laps saab täisealiseks (18-aastaseks) või lapsel ei tuvastata rasket või sügavat puuet.

Kohaliku omavalitsuse üksus tagab tuge vajavatele raske ja sügava puudega lastele vajalikud Teenused. Prioriteetne on tagada teenused ESF rahastusest nendele lastele, kes juba varasemast on ESF-i rahastuse toel teenustele suunatud ja teenuseid kasutanud. Kui KOV lapse abivajaduse hindamise tulemusena selgub, et laps enam samas mahus või üldse enam teenuseid ei vaja, on võimalik ESF raha kasutada teenuse osutamiseks ka uutele lastele. Käesoleva toetuse andmise raames on täiendavalt võimalik kasutada Teenuste finantseerimiseks ESF-i toetust. Vajadusel võib KOV teha Teenuste osutamiseks allhankeid või osutada Teenuseid koostöös lepingupartneritega.

Teenuse saamiseks antud toetuse andmise raames rahastatakse Teenuste osutamist ainult nendele lastele, kellel on tuvastatud raske või sügav puue, kelle seaduslik esindaja on teinud KOV-le vastavasisulise taotluse ja kelle teenusevajadus on fikseeritud STAR juhtumiplaani tegevuskavas.

SKA ei teosta Teenuste osutamiseks KOV-ile avansilisi makseid. Toetuse andmise ja Teenuste eest tasumise tingimused on toodud toetuse kasutamise lepingus (Lisa 2).

2.5 Tugiteenuse sihtgrupp

Teenuse sihtgrupp on raske ja sügava puudega lapsed vanuses 0-17.a (k.a.), kes vajavad puudest tulenevate sotsiaalsete, psühholoogiliste või terviseprobleemide tõttu juhendamist, julgustamist, järelevalvet, motiveerimist, hoidmist või toetava teenusena transporditeenust. Teenust saav laps elab oma kodus. Asenduskodus ja perekodus elavad lapsed ei ole TAT „Puudega laste tugiteenuste arendamine ja pakkumine“ raames õigustatud Teenuseid saada, sest antud Teenuste näol on tegemist lapsevanemate töötamist soodustava hoolekande meetmega.

Teenust pakkudes tuleb sotsiaalse tõrjutuse ennetamiseks ja leevendamiseks tagada lapsele eakaaslastega võrdsed võimalused ning vähendada lapsevanemate hoolduskoormust, andes seeläbi neile võimaluse tööhõives osalemiseks.

2.6 Teenuste taotlemine

Õigus taotleda teenuseid

Teenuseid on õigus taotleda raske ja sügava puudega lapse seaduslikul esindajal (lapsevanem ja füüsilisest isikust eestkostja) või hoolduspere lepingu alusel last hooldaval isikul (edaspidi: taotleja), kelle enda ja lapse elukohana on registreeritud Eesti Vabariik.

Lapse seaduslik esindaja peab kõigepealt pöörduma elukohajärgse kohaliku omavalitsuse üksuse poole, kus vanemale selgitatakse kohaliku omavalitsuse üksuste korraldatavate teenuste saamise tingimusi ja korda ning rahastamise võimalusi. Raske ja sügava puudega laste puhul peab kohaliku omavalitsuse üksus hindama Teenuse vajaduse iga lapse puhul eraldi. Teenuse vajadus hinnatakse kohaliku omavalitsuse üksuse poolt ja fikseeritakse lapse juhtumiplaani tegevuskavas. Teenuse vajaduse hindamisel saab kohalik omavalitsus võtta aluseks lapsele eelnevalt koostatud rehabilitatsiooniplaani, haridusasutuse arenduskava, Rajaleidja haridusliku meetme soovitusi või muid asjakohaseid dokumente ja hinnata Teenuse vajadust erinevate hindamisvahendite toel. Kohaliku omavalitsuse üksuse töötajal on õigus juurde küsida taotlejalt täiendavaid dokumente või muud lapse kohta käivat infot.

Lisadokumendid ja info, mida kohaliku omavalitsuse üksuse töötaja võib lapse seaduslikult esindajalt küsida:

- lapse abivajaduse kirjeldus, kus lapsevanem põhjendab Teenuse saamise vajaduse, iseloomustab last, kirjeldab tema oskusi, võimeid, käitumise eripära, hooldamise eritingimusi, abivahendite kasutamist jne;
- otsus puude raskusastme ja lisakulude tuvastamise kohta;
- lapse rehabilitatsiooniplaan;
- üle 16. aastaste laste puhul töövõime hindamise otsus;
- õppenõustamiskomisjoni soovitusel;
- lapse perekonnas hooldamise leping;
- lapse iseloomustus haridusasutusest;
- individuaalse arengu jälgimise kaart;
- lapse ravimiskeem jne.

Kohaliku omavalitsuse üksuse lastekaitse- või sotsiaaltöötaja teavitab lapsevanemat otsusest ning kui lapsel on õigus Teenust saada aitab leida sobiva Teenuseosutaja või suunab otse Teenuseosutaja juurde. Kui hindamise käigus taotletava Teenuse vajadust ei tuvastata, soovitab kohaliku omavalitsuse lastekaitse- või sotsiaaltöötaja lapse abistamiseks teisi meetmeid.

Teenuse saamise õigus algab peale teenuse osutamise haldusakti andmist või teenusosutamise lepingu sõlmimist eeldusel, et eelnevalt on KOV kirjeldanud teenusevajaduse lapse juhtumiplaanis, lisanud lapse seadusliku esindaja taotluse STAR-i, kontrollinud/uuendanud lapse puude raskusastme andmed. Teenuse osutamise haldusakt või leping peab olema SKA koordinaatorile STAR-is nähtav, et koordinaatoril oleks ülevaade teenuse saamise õiguse alguse kuupäevast.

2.7 Teenuste eest tasumine

Teenuste eest tasutakse juhul kui KOV on täitnud allolevad tingimused:

1. Lapsele on koostatud juhtumiplaan ja juhtumiplaani tegevuskavas on täpselt kirjeldatud:
 - a. Konkreetse tugiteenuse vajadus (millest tingituna, mis asjaoludel vajab laps Teenust)
 - b. Teenuse osutamise eeldatav aeg ja sagedus (mis päevadel, mitu tundi päevas/kuus)
 - c. Teenuse osutamise koht (kus laps teenust saab – kui mitmes kohas siis lisada kõik asukohad)
 - d. Teenuse saamise perioodi pikkus (kas kalendriaasta, õppeaasta, koolivaheajad, ainult suvine koolivaheaeg jm)
 - e. Teenuseosutaja andmed (kelle juurde on laps Teenusele suunatud, kui KOV ise ei osuta teenust)
2. Lapsevanem on teinud ESF-rahastuse toel teenuse saamiseks tahteavalduse ehk taotluse (Lepingu Lisa 1) KOVle. Lapsevanema allkirjastatud taotlus on lisatud STAR-i ja see on rahastajale nähtav kuni 31.12.2028.
3. Otsene teenuseosutaja (tugiisik, lapsehoidja, auto- või bussijuht) on täitnud teenuse osutamise kohta alusdokumendi mida tuleb säilitada taasesitamist võimaldaval kujul säilitada kuni 31.12.2028 aastani ja milles on kirjas:
 - a. Teenuse saaja nimi;
 - b. Teenuse saaja isikukood;
 - c. Teenuse saamise kuupäev;
 - d. Teenuse saamise kellaegade vahemik või sõidetud kilomeetrid.

2.8 Aruandlus ja arve koostamine

SKA-le koostatakse iga kuu arve (Lepingu Lisa 2) vastavalt tugiisiku/lapsehoidja poolt koostatud eelmise kalendrikuu tööaja graafikule (alusdokumendile). Transporditeenuse osutamisel täidab auto- või bussijuht sõidupäevikut (alusdokument). Alusdokument on allkirjastatud tugiisiku/lapsehoidja/transporditeenuse osutaja ja lapsevanema poolt kas käsitsi või digitaalselt. **Teenuse osutamise alusdokumente tuleb KOV-il säilitada kuni 31.12.2028 ja nõudmisel esitada rahastajale**

STS § 24 toetuse saaja kohustused lg 17 säilitama kulu abikõlblikkust tõendavad dokumendid ja muud tõendid vastavalt STS § 35 lõigetele 2 ja 4 ning tagama, et lõppsaaja säilitab toetuse saamisega seotud dokumendid sama kaua, kui seda peab tegema toetuse saaja; võimaldama ja tagama, et partner ja lõppsaaja võimaldavad audiitoril ja kontrollijal viibida projektiga seotud ruumides ja territooriumil, andma audiitorile ja kontrollijale projekti elluviimise, sealhulgas toetuse kasutamise kohta suulisi ja kirjalikke selgitusi ning andmeid, sealhulgas väljavõtteid raamatupidamisprogrammist ja pangakontost ning võimaldama neil teha dokumentidest koopiaid ja väljavõtteid; kulu abikõlblikkust tõendavad dokumendid ja muud tõendid vastavalt käesoleva seaduse § 35 lõigetele 2 ja 4 ning tagama, et lõppsaaja säilitab toetuse saamisega seotud dokumendid sama kaua, kui seda peab tegema toetuse saaja.

KOV koostab alusdokumentide alusel Teenuse kasutamise üldgraafiku (Lepingu Lisa 3), mis on kontrollitud ja vastab alusdokumentides esitatud andmetele, sh jälgib KOV, et graafikus märgitud lastel on olemas **kehtiv raske või sügava puude raskusastme otsus ning STAR-i on lisatud lapsevanema taotlus teenuste saamiseks**. Seejärel esitab vigadeta üldgraafiku ning PDF kujul arve SKA projekti koordinaatori e-posti aadressile.

Pärast graafiku kontrollimist ja andmete kinnitamist SKA puudega laste tugiteenuste koordinaatori poolt, saab KOV koostada e-arve ning selle edastada SKA-le läbi oma e-arve operaatori. Arvete ja graafikute esitamise aeg koordinaatorile on teenuse osutamise kuule, järgneva kuu 7.kupäevaks. Arve maksetähtaeg peab olema vähemalt 14 tööpäeva arve esitamisest

2.9 Teenuse pakkumisel on oluline lähtuda

Tugiteenuste seostamisest tööeluga. Teenused peavad toetama ja motiveerima lapsevanemate tööle rakendumist või töö säilimist või aktiivsetele tööturuteenustele sisenemist. Teenuste osutamise käigus käsitletakse ka lapsevanema tööeluga seonduvat kui elu ja igapäevase toimetuleku ühte olulist osa.

Kliendikesksuse printsiibist. Kesksel kohal on laps oma erinevate vajadustega. Teenused peavad olema lapsele ja perele võimalikult kergesti kättesaadavad ja kompaktsed, seostatud teiste sarnaste teenustega. Võimalike probleemide lahendamine toimub koostöös lapse lähivõrgustikuga.

Juhtumikorralduse meetodist ja võrgustikutööst. Juhtumikorralduse peamiseks ülesandeks on lapse seostamine tema vajadustele vastavate Teenuste ning muude ressurssidega, eesmärgiga pakkuda paremini sihistatud individuaalsetest vajadustest lähtuvat abi, mis kokkuvõttes tagaks ressursside efektiivsema kasutamise. Kliendijuhtumitega tegelemisel on olulisel kohal infovahetus võrgustikupartneritega. Oluline on osaleda infovahetuses, vastavalt vajadusele olla valmis võrgustikutöös osalemiseks ja koostöövõrgustiku osalistele tagasiside andmiseks.

Teenuse vastavusest kehtivatele õigusaktidele. Juhul, kui lepingu täitmise ajal muutuvad õigusaktid, mis reguleerivad teenuste osutamist, peab teenuseosutaja arvestama teenuse osutamise ajal kehtivatest õigusaktidest tulenevate nõuetega.

Teenuste kvaliteedi tagamine. Oluline on vahetult Teenust osutavate isikute koolitamine ning supervisioonide ja kovisioonide korraldamine. Koolitamine ja superviseerimine peab olema töötajale tasuta ja selle eest ei tohi töötajalt eraldi tasu küsida. Tugiisiku ja lapsehoidja tööle asumisel on soovitatav sissejuhatava koolituse korraldamine KOV-i või tema partneri poolt, kus käsitletakse erinevaid asjakohaseid teemasid (Teenuse osutamise alused ja eetika, esmaabi, seadusandlus, enamlevinud haigused, erivajadused jne).

2.10 Toetuse saaja kohustused

Toetuse saaja:

1. osutab Teenuseid vastavalt seaduses sätestatud nõuetele ja lepingus ning toetuse andmise dokumentatsioonis esitatud tingimustele;
2. kohustused tulenevad käesolevas korras sätestatud iga konkreetse Teenuse kirjeldusest ja esitatud nõuetest. Teenuste osutamine loetakse nõuetekohaseks, kui see vastab käesolevas osas (Toetuse andmise kirjeldus) esitatud Teenuste kirjeldusele;
3. tagab Teenuste osutamisel Teenuste korraldamise kooskõlas riigihangete seaduse ja asutuse hankekorraga kui teenuste korraldamisel on hanke läbiviimine kehtivate õigusaktide kohaselt vajalik;
4. esitab Teenuste aruandluse ja arved vastavalt toetuse andmise korra punktile 2.8.
5. säilitab lepingu täitmisega seotud dokumente kuni 31.12.2028;
6. Toetuse saaja ja tema partnerid kohustuvad järgima Vabariigi Valitsuse struktuuritoetuste andmise õigusaktide nõudeid.

2.11 Tugiteenuste kirjeldus

2.11.1 Lapsehoiuteenus

Teenuse eesmärk

Lapsehoiuteenuse eesmärk on toetada lapsevanema, füüsilisest isikust eestkostja või lepingu alusel hoolduspere vanematoimetulekut või töötamist. Lapsevanem, füüsilisest isikust eestkostja ja hoolduspere vanema mõisteid kasutame kirjelduses edaspidi ühise nimetajana – lapsevanem. Samuti on lapsehoiuteenuse eesmärgiks võimaldada lapsevanematele lapse hooldamisest vaba aega, et nad saaksid ajutiselt tegeleda teiste tegevustega (nt töö otsimine, koolitustel osalemine, puhkamine jms).

Teenuse kirjeldus

Lapsehoiuteenus on lapsevanema töötamist, õppimist või toimetulekut toetav teenus, mille osutamise ajal tagab lapse hooldamise, arendamise ja turvalisuse lapsehoiuteenuse osutaja.

Lapse hooldamine tähendab igapäevaseid hooldustoiminguid, sh lapse söötmist, pesemist, mähkmete vahetamist, liigutamist jm. Hooldustoimingud sõltuvad lapse vanusest ja oskustest. Lapse arendamise kohta õigusaktides nõudeid ei ole ning arendamise tase sõltub konkreetsest teenuseosutajast ja lapsehoidjast. Arendamise all mõeldakse eelkõige lapsega tegelemist - temaga rääkimist, lugemist, mängimist. Lapsehoidja järgib lapsevanema ja ka erialaspetsialistide poolt antud juhiseid ning nõuandeid lapse igapäevategevuste kohta. SHS-is lapsehoiuteenusele kehtestatud nõuded ei võimalda lapsehoiuteenuse osutajal anda lapsele alusharidust.

Lapsehoidja

Lapsehoidja on inimene, kes teenuse osutamise kestel isiklikult lapsega tegeleb. Lapsehoidja töö eesmärgiks on toetada lapse füüsilist, emotsionaalset, intellektuaalset ja sotsiaalset arengut.

Lapsehoidjal on vajalikud teadmised ja oskused lapse arengu toetamiseks ja hooldamiseks. Lapsehoidja töö eeldab head vaimset ja füüsilist tervist. Lapsehoidja on emotsionaalselt stabiilne ja hea pingetaluvusega, vastutus- ja empaatiavõimeline, usaldusväärne, loov ja koostööaldis ning lastest ja vanematest hooliv ning lugupidav.

Lapsehoidja kutsealal on välja töötatud kutsestandardid, kus on täpsemalt kirjeldatud töö edukaks tegemiseks vajalikud oskused, teadmised ja hoiakud.

Lapsehoidja tööosad (väljavõte kutsestandardist)

Lapse kasvukeskkonna toetamine:

- Turvalise ja mängulise kasvukeskkonna toetamine
- Ohutegurite hindamine ja ennetamine

Lapse arengu toetamine:

- Lapse mängu-, tunnetus, õpi-, sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste kujundamise toetamine
- Lapse väärtuste ja hea käitumistava kujundamine
- Mängu ja tegevuste kavandamine, läbiviimine ja analüüsimine
- Lapse tööoskuste ja tööharjumuse kujundamisele kaasa aitamine

Lapse enesekohaste oskuste kujundamine

- Eneseteenindusoskuste kujundamine
- Lapse sööma õpetamine ja vajadusel lapse abistamine söömisel
- Lapse iseseisvaks toimetulekuks tingimuste loomine, lapse enesejuhtimise oskuse kujundamine

Lapse tervise edendamine

- Lapse tervisliku seisundi jälgimine
- Lapse tervist kahjustavate tegurite määratlemine ja ohtliku olukorra ennetamine
- Lapse tervist edendavate tegevuste läbiviimine
- Individuaalsetele vajadustele ja tervislikule seisundile vastav toitlustamine

Koostöö lapsevanemaga

- Laste ja perede tausta tundma õppimine ning arvestamine
- Lapsevanema kaasamine kasvukeskkonna kujundamisesse, tagasiside andmine lapse tegevuste ja arengu kohta
- Lapsevanema nõustamine kasvatusküsimustes ning toetava koduse keskkonna loomisel

Erivajadusega lapse hoidmisel on oluline põhjaliku info kogumine lapse erivajaduste kohta, hooliva ja salliva keskkonna loomine, turvalise füüsilise keskkonna loomine, sh abivahendite kasutamise toetamine, lapse arengupotentsiaali ja tugevate külgede toetamine.

Suure hooldusvajadusega lapse hoidmisel tegeletakse igapäevaselt ka erinevate hooldustoimingutega (toitmine, hügieenitoimingud, liikumise toetamine, liigutamine, sh asendiravi).

Lapsehoidja:

- viib läbi hooldustoiminguid, arvestades lapse arengupotentsiaali ja päevarutiinide kujundamise vajadusega;
- kasutab ergonoomilisi võtteid ja abivahendeid;
- vajadusel viib läbi õendustoiminguid koostöös tervishoiutöötaja ja lapsevanemaga;
- manustab ravimeid vastavalt ettekirjutustele;
- jälgib naha seisukorda ja vajadusel kasutab vastavaid hooldusvahendeid;
- kasutab ja hooldab lapse organismi funktsioneerimist toetavaid meditsiiniabivahendeid;
- kasutab erinevaid alternatiivkommunikatsiooni võimalusi;

- koostöös spetsialistide ja lapsevanemaga leiab lapsele sobivad ja arengut toetavad kommunikatsioonitasandid.

Lapsehoidjal on õigus keelduda nakkushaigust põdeva lapse hoidmisest. Lapsehoidjal, kes töötab rohkem kui ühe lapsega, on kohustus keelduda hoidmast nakkushaigust põdevat last.

Teenuse osutamise aeg

- koolieelses eas ja koduõppel olev laps: päeval, õhtul, nädalavahetusel või ööpäev läbi;
- põhiharidust omandav laps: pärast koolipäeva lõppu, õhtuti ja nädalavahetustel; koolivaheaegadel lisandub päevahoiu või ööpäevahoiu võimalus;
- noor, kellel on põhiharidus omandatud, aga kes ei ole kutseõppes: päeval, õhtul, nädalavahetustel ning vajaduse korral ööpäev läbi.

Teenuse osutamise koht

Lapsehoiuteenust võib osutada lapse kodus, lapsehoidja kodus ja hoiukodus.

Nõuded personalile

Lapsehoiuteenust osutav isik peab vastama SHS § 45⁴ nõuetele.

Nõuded teenuse osutamise ruumidele, inventarile

Lapsehoiuteenust võib osutada lapsehoiuteenust saava lapse eluruumides või muudes lapsehoiuks sobivates ruumides. Kui lapsehoiuteenust osutatakse väljaspool lapsehoiuteenust saava lapse eluruumi, peavad lapsehoiuteenuse osutamise ruumid vastama rahvatervise seaduse alusel kehtestatud lapsehoiuteenuse tervisekaitsenõuetele. Lapsehoiuteenuse osutamisel korraga rohkem kui kümnele lapsele ühes tegevuskohas peavad lapsehoiuteenuse osutamise ruumid, nendele ruumidele juurdepääsuteed ja ruumidest väljapääsuteed vastama Ehitusseadustiku § 11 ja selle alusel kehtestatud nõuetele.

Lapsehoidja võib väljaspool lapsehoiuteenust saava lapse eluruumi hoida korraga kuni kümmet last. Kui lapsehoiuteenust saab korraga rohkem kui viis last, loetakse raske- ja sügava puudega lapsi kahe lapse eest. Kui lapsehoidja hoiab ainult raske ja sügava puudega lapsi, siis võib hoius olla korraga kuni viis raske või sügava puudega last.

Lapse eluruumides võib lapsehoidja hoida kuni viite raske või sügava puudega last, kaasa arvatud lapsehoidja enda samal ajal hooldamist vajavad isikud.

Kui lapsehoiuteenust osutatakse eluruumis, mis ei ole lapsehoiuteenust saava lapse eluruum, peab samas eluruumis elav täisealine isik:

- läbima korrapärase tervisekontrolli nakkushaiguste suhtes, sealhulgas iga kahe aasta järel kopsude röntgenuuringu ja tal peab olema nakkushaiguste tervisekontrolli läbimise kohta perearsti väljastatud tervisetõend;
- vastama SHS § 45¹³ lõike 1 punktides 4–7 sätestatud nõuetele ehk temalt ei ole perekonnaseaduses sätestatud alustel hooldusõigust ära võetud või seda ei ole piiratud; teda ei ole kõrvaldatud eestkostja kohustuste täitmiselt; ta vastab lastekaitseaduse §-s 20 sätestatud nõuetele; tal ei ole sõltuvust alkoholist ega narkootilistest ega psühhotroopsetest ainetest.

Lapsehoiuteenuse osutamise päevakava määratakse kindlaks lapsehoidja ja lapsevanema vahelise kokkuleppe kohaselt, võttes arvesse lapse vanust, vajadusi, sh erivajadusi ja lapsehoiu kestust päevas.

Teenuse kasutamise kohta vormistatakse igakuiselt teenuse osutamise graafik, kus on ära märgitud teenuse osutamise kuupäev ja lapse teenusel olemise kellaajad ning tundide arv päevade lõikes.

Teenuseosutaja kooskõlastab igakuise teenuse osutamise graafiku lapsevanemaga, kus lapsevanem kinnitab teenuse mahu kas e-posti vahendusel või digitaallkirjastamisega või allkirjastades teenuse osutamise graafiku paberandjal. Kooskõlastamise viis lepitakse eelnevalt kokku.

Lapsehoiuteenuse eesmärk on toetada lapsevanema toimetulekut või töötamist. Samuti on lapsehoiuteenuse eesmärgiks võimaldada lapsevanematele lapse hooldamisest vaba aega, et nad saaksid ajutiselt tegeleda teiste tegevustega (nt töö otsimine, koolitustel osalemine jms).

2.11.2 Tugiisikuteenus

Teenuse eesmärk

Lapse tugiisikuteenuse eesmärk on toetada lapsevanema, füüsilisest isikust eestkostja või lepingu alusel hoolduspere vanema toimetulekut või töötamist. Lapsevanem, füüsilisest isikust eestkostja ja hoolduspere vanema mõisteid kasutame kirjelduses edaspidi ühise nimetajana – lapsevanem. Samuti on tugiisikuteenuse eesmärgiks lapse ea- või võimetekohase arengu toetamine ja vajadusel hooldustoimingute sooritamine. Teenust pakkudes tuleb sotsiaalse tõrjutuse ennetamiseks ja leevendamiseks tagada lapsele eakaaslastega võrdsed võimalused ning vähendada lapsevanemate hoolduskoormust, andes neile võimalusi tööhõives osalemiseks.

Teenuse kirjeldus

Teenuse sisuks on ühe lapse juhendamine, abistamine ja jõustamine last arendavates tegevustes, kohustuste täitmisel, õiguste teostamisel ja/või keerulise olukorraga toimetulekul. Tugiisik abistab last arendavate tegevuste läbiviimisel, õpetab ja julgustab igapäevaelus toime tulema.

Tugiisik võib vajadusel olla ka lapsele saatjaks. Tugiisik abistab ja motiveerib last õppimisel ning aitab suhelda nii perekonnaliikmetega kui ka isikutega väljaspool kodu.

Tulenevalt lapse east ja arengulisest võimekusest võib tugiisik olla lapsele teabe vahendaja asjaajamistes, abistaja õppimises, toetaja vajalike suhtluskontaktide loomisel, emotsionaalse toe pakkuja, asjakohaste ja toetavate kogemuste jagaja, igapäevatoimingutes juhendada jms.

Tugiisikuteenust korraldatakse igale lapsele individuaalselt. Tugiisiku töö sisu, ülesanded ja korraldus on lapse vajadustest sõltuvalt erinev. Tugiisiku täpsed tööülesanded kirjeldatakse tugiisikuga sõlmitud lepingus või ametijuhendis.

Tugiisiku tegevused ning teenuse osutamise aeg ja koht on eelnevalt lapsevanemaga kokku lepitud. Teenuse osutamine toimub ainult lapse seadusliku esindaja teadmisel ja nõusolekul. Lepinguliste tegevuste korrektseks täitmiseks annab lapsevanem ülevaate lapse tervisliku seisundi, raviskeemi, päevakava, harjumuspärase käitumise, sh pere tavade ja väärtuste, emotsionaalse väljendusvormide, meelis- ja häirivate tegevuste jm vajaliku teabe kohta.

Tugiisik

Lapse tugiisik tegeleb korraga ainult ühe lapsega. Tugiisiku ülesanne on koostöös lapse vanemaga toetada lapse igakülgset arengut ja toimetulekut. Lapse võimete maksimaalseks arendamiseks on oluline, et tugiisik keskendub eelkõige lapse juhendamisele ja abistamisele ning vajadusel teeb koostööd last ümbritseva pere- ja spetsialistide (kohalik omavalitsus, haridus-, hoolekande- ja meditsiinasutused jt) võrgustikuga.

Lapsega töötav tugiisik:

- õpetab last enda eest hoolitsema;
- julgustab igapäevaelus toime tulema;
- aitab kaasa sotsiaalsete suhete ning kontaktide loomisele ja arendamisele;
- aitab kaasa lapse tööoskuste arendamisele ja tööharjumuse kujundamisele;
- abistab ning juhendab last haridusasutuses arendus- ja õppeprotsessis osalemisel;
- loob turvalise keskkonna;
- aitab luua tingimused võimalikult iseseisvaks toimetulekuks.

Teenuse osutamise aeg

Tugiisikuteenust osutatakse üksnes päeval ajal, kui laps vajab üldjuhul kõige enam juhendamist, abistamist ja toetust. Päevaseks ajaks loetakse käesoleva Teenuse puhul aega alates kella 7.00 hommikul kuni 21.00 õhtul. Täpsem Teenuse pakumise aeg fikseeritakse Teenuselepingus (p 4.3).

Tugiisikuteenus lapse kodus

Lapsevanem annab teada kodustest reeglitest ja kokkulepetest (söömise ja magamise kohad ning ajad, nutiseadmete kasutamine, televiisori vaatamise ajad, keelatud tegevused jms).

- Tugiisik kasutab lapse kodus olevaid esemeid ja vahendeid heaperemehelikult.
- Tugiisik ei ole üldjuhul lapsega kodus lapse haiguse ajal. Erijuhul on eelnevalt kokku lepitud (tugiisiku-lapsevanema-rahastaja omavahelises lepingus).
- Tugiisiku tööülesannete hulka ei kuulu pere teiste laste hoidmine, hooldamine, õpetamine ega muude teenuste osutamine.
- Tugiisiku tööülesannete hulka ei kuulu majapidamistööd (pesu pesemine, triikimine, koristamine jne) välja arvatud juhul, kui need tegevused kuuluvad lapsega seotud igapäevategevuste juurde – näiteks lapse juhendamine igapäeva tegemistes.

Tugiisikuteenus haridusasutuses

Lapse erivajadustest tingitud personaalne abistamine haridusasutuses on korraldatud haridusasutuse tugipersonali (näiteks õpetaja assistent, õpetaja abi või mõni muu tugispetsialist) poolt, kuid erandjuhtudel ka tugiisikuteenuse kaudu. Erandjuhul on näiteks olukorrad, kus laps vajab üks ühele tuge nii tundide ajal, kui vahetundidel ja lapse kõrvalabi vajadust ei ole võimalik katta õpetaja abi või muu kooli tugispetsialisti teenusega. Erandjuhtude alla ei kuulu need olukorrad, kus laps vajab tuge ainult vahetundide ajal (näiteks järelevalve tagamiseks, hügieenitoimingute sooritamiseks, liikumisel abistamiseks, söömisel abistamiseks jm) või kindla toimingu sooritamisel (näiteks ravimite andmine, veresuhkru mõõtmine, süsivesikute arvestamine toidus jm). Kui lapse toe vajadus haridusasutuses on erinevatel kellaaegadel lühikeste perioodide jooksul, siis sellise abi korraldamine peaks olema tagatud haridusasutuse poolt ning ei ole põhjendus tugiisikuteenuse saamiseks.

Alates 2018. aastast eraldatakse kohalikele omavalitsustele tasandus- ja toetusfondi kaudu tegevuskulutoetust õpilastele tõhustatud toe või eritoe rakendamiseks ning tugispetsialistide tööjõukulude katmiseks. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 82 kohaselt antakse tegevuskulutoetust eesmärgiga toetada tõhustatud ja erituge vajavatele lastele vajalike tugiteenuste, kohandatud õppematerjalide, -vahendite ja -keskkonna pakkumisega seotud kulude katmist.

Tõhustatud ja erituge vajavate õpilaste õppetöö läbiviimiseks võib tegevuskulutoetust kasutada abiõpetaja, õpetaja abi (või ka õpetaja assistendi) rakendamiseks. Abiõpetaja ülesandeks on abistada õpetajat teise õpetajana õppetunnis töös erivajadustega õpilasega ning aidata tuge vajavat õpilast õppeülesannete sooritamisel. Õpetaja abi ülesandeks on õpetaja abistamine õpilast toetava õpi- ja kasvukeskkonna loomisel, sh materjalide ettevalmistamisel, paljundamisel, jagamisel, järelevalve korraldamisel. Abiõpetaja ja õpetaja abi palkamise otsustab ning tema täpsemad tööülesanded määrab kool koostöös kooli pidajaga. Lisaks on kohalikul omavalitsusel kui kooli pidajal põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest tulenevalt kohustus tagada õpilasele koolis eripedagoogi, logopeedi, psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi teenus.

Konkreetses teenuse vajaduse hindamine ning otsus, kas palgata kooli õpetajale lisatugi (abiõpetaja, õpetaja abi, tugiõpetaja, õpetaja assistent) või rakendada tugiisikuteenust õpilasele toimub juhtumipõhiselt. Nii tavakoolis kui ka koolieelse lasteasutuse erirühmades ja erivajadustega laste koolis kuuluvad põhipersonali hulka lisaks õpetajatele ka erinevad tugispetsialistid ning sel juhul on oluline kõikide osapoolte kaasamine teenuse vajaduse hindamisse.

Haridusliku erivajaduse hindamiseks, sh tugiisiku õpikeskkonnas kaasamise vajaduse täpsustamiseks ja sobilike hariduslike meetmete soovitamiseks on lapsevanemal võimalus pöörduda õppenõustamise teenusele.

Haridusasutuses last juhendav ja abistav tugiisik kaasatakse last toetavate spetsialistide (õpetajad, tugipersonal jt) võrgustikku. Võrgustiku koostöös täpsustatakse erinevate osapoolte

ootused koostööle ning määratletakse rollid (kohustused, vastutus, õigused, vajalikud ajamäärad jms). Ühiselt arutatakse läbi ootused koostööle, määratletakse tugisiku roll meeskonnaliikmena, lepitakse kokku tööülesanded, vastutus ja õigused. Haridusasutuses käiva lapse puhul teavitab õpetaja või lapsevanem tugisikut lapse individuaalses arenduskavas või arenguvestlusel kokku lepitud olulistest eesmärkidest ja tegevustest.

Koostöös teavitatakse ja juhendatakse tugisikut lapse arengu toetamiseks vajalikest toimingutest, mis on vanemaga täpsustatud lapse arenguvestlusel ning fikseeritud lapse individuaalses arenduskavas.

Tugisikuteenuse pakkumisel haridusasutuses tuleb arvestada, et:

- lapse tugisik tegeleb ainult lepingu alusel määratud lapse (kokkulepitud tingimustel) toetamisega ning ta ei saa samal ajal pakkuda tugisikuteenust kahele või enamale lapsele;
- lapse tugisik ei saa samaaegselt olla klassis või rühmas õpetaja;
- laps kaasatakse kõikidesse ea- ja jõukohastes tegevustes ning tugisikuteenusel olevat last ei eraldata eakaaslaste tegevusest tema erivajaduse tõttu;
- juhul kui laps vajab tegevustest, sh kollektiivist eemaldamist tegutseb tugisik eelnevalt võrgustikukoostöös kokkulepitud tegevuskava alusel;
- tugisik toetab last õppeprotsessis (kuulab õpetaja korraldusi ja juhendab vajadusel), ta ei vastuta lapse õppeprotsessi korralduse ja õpitulemuste eest;
- tugisikul puudub õigus täita õpetaja abi või abiõpetaja rolli, ta ei tohi tugisikuteenust pakkudes juhendada rühma või klassi.

Tugisikuteenus vabaaja veetmisel, huvitegevuses, terviseasutuses jms

Tugisik võib lapsele olla saatjaks ka vabaaja veetmisel, huvitegevuses, terviseasutuses või muudes avalikes kohtades, kus laps vajab lisatuge. Tugisik võib lapsega suhtlemisel kasutada ka telekommunikatsioonivahendeid, kui see on eelnevalt lapsevanemaga kokku lepitud. Telekommunikatsioonivahendite kaudu tugisikuteenust osutada ei saa. Teenusega seotud kulutusi - kino, muuseumi, teatri või muud piletid; ühekordsed transpordivahendi kasutamisega seotud kulutused jms hüvitab lapsevanem või teenuse tellija (näiteks kohalik omavalitsuse üksus). Rahaline maht ja arveldamise kord peavad olema eelnevalt osapoolte vahel kokku lepitud ning lepingus fikseeritud.

Oluline on infovahetus lapsevanemaga - lapse edusammudest või ette tulnud probleemsetest olukordadest väljaspool kodu viibitud ajal.

Tugisik lapse saatjana transpordis, liikluses jms

Linnaruumis või liikluses osalemine toimub lapsevanema ja tugisiku omavahelisel kokkuleppel.

Tugisik vastutab lapse heaolu ja turvalisuse eest transpordivahendisse sisenemisel, selle kasutamisel ja väljumisel. Vastavalt ühistranspordi seaduse § 34 on puudega lapsele ette nähtud tasuta sõit riigisisel liinil (kaasa arvatud kommertsliin) raudtee-, maantee- ja veeliikluses. Sõidusoodustusele õigust omav isik peab ühissõiduki juhi või muu kontrollimisõigusega ametisiku nõudmisel esitama sõidusoodustuse õigust tõendava dokumendi. Ühistranspordi seadus § 36 sätestab sõidusoodustused ka puudega lapse saatjale, mis võib olla kuni 100 protsenti pileti täishinnast. Soodustuse ulatuse määrab kas linna – või vallavolikogu või veeliikluse valdkonna eest vastutav minister.

Kohaliku omavalitsuse poolt korraldatavas sotsiaaltranspordis võib vajadusel olla lapsele täiendavalt saatjaks ka tugisik.

Teenuseosutaja

Teenuseosutaja võib olla füüsilisest isikust ettevõtja, juriidiline isik, kohaliku omavalitsuse üksus ja riik täidesaatva riigivõimu asutuste kaudu. Teenuse tulemuslikkuse huvides on oluline, et tugisik ja teenusesaaja omavahel sobiksid, seetõttu on teenusesaajal õigus enne lepingu sõlmimist tugisikuga kohtuda.

Teenuseosutaja:

- korraldab tugiisikute otsimist, värbamist, ettevalmistust, tööle asumist ning igapäevast tööd;
- loob kontakti haridusasutusega ning selgitab sealsetele töötajatele teenuse osutamisega seotud tingimusi;
- aitab lahendada tugiisikutel igapäevatöös tekkinud küsimusi.

Teenuse korraldamise eest vastutavad isikud hoiavad kontakti kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötajaga (kes on lapse juhtumikorraldaja), annavad tagasisidet teenuse osutamise kohta (tegevused, eesmärkide täitmine, vajaduse muutus jms).

Nõuded personalile

Tugiisikuteenust ei tohi SHS § 25 lg 2 alusel vahetult osutada isik:

- 1) kelle karistatus tahtlikult toimepandud kuriteo eest võib ohtu seada teenust saama õigustatud isiku elu, tervise ja vara;
- 2) kes on teenuse saaja esimese või teise astme üleneja või alaneja sugulane;
- 3) kes elab alaliselt või püsivalt samas eluruumis teenuse saajaga.

Tugiisik vastab soovituslikult järgmistele nõuetele:

- täisealine isik;
- läbinud tugiisiku koolituse ja/või töötanud eelnevalt teenuse sihtgrupiga;
- sobib teenuse saajaga.

Tugiisiku töös on väga olulised isikuomadused ja suhtlemisoskus. Kasuks tuleb rahulikkus, oskus kuulata ja realistlikke eesmärke seada, tunnustamisoskus ja optimism.

Tugiisik peab läbima korrapärase tervisekontrolli nakkushaiguste suhtes, sealhulgas iga kahe aasta järel kopsude röntgenuuringu ja tal peab olema tervisekontrolli läbimise kohta perearsti poolt väljastatud tervisetõend, kui tema töötamise asukoht on lasteasutuses (näiteks lasteaed või kool). Töötamise ajal vastutab kehtiva tervisetõendi olemasolu eest tööandja.

Tugiisik oskab näha erivajadusega last tervikuna ja suhelda lapse ning tema pere ja lähedastega. Teab oma vastutust lapse ohutuse ja turvalisuse tagamisel ning tegutseb vastavalt olukorrale. Peab kinni vastastikuse usalduse, lugupidamise ja konfidentsiaalsuse põhimõtetest.

Lapsega töötava isikuna töötamise piirangud lähtuvalt lastekaitseseaduse §-st 20 on sätestatud eespool, punktis 3.1.2 (lk 5).

2.11.3 Transporditeenus

Teenuse eesmärk

Transporditeenust on õigus kasutada raske või sügava puudega lapsel, kes on suunataud eelnevalt või samaaegselt ESF vahenditest rahastatud lapsehoiu- ja/või tugiisikuteenusele. Selguse mõttes, transporditeenust ei saa osutada iseseisva teenusena, ilma, et laps oleks eelnevalt või samaaegselt suunatud lapsehoiu- ja/või tugiisikuteenusele. Oluline on jälgida, et laps saaks transporditeenust vaid ühest ESF transporditeenusega hõlmatud meetmest. Samaaegselt käesoleva toetuse andmisega ei ole lubatud kasutada transporditeenust ESF meetmest Töövõime toetamise skeemi loomine ja juurutamine projekti “Töövõimereformi sihtrühma töövõimelisuse tõstmine ja nende töötamise soodustamine” või mõnest muust ESF projektist, mis sisaldab transporditeenust.

Transporditeenuse osutamise eesmärk on võimaldada raske või sügava puudega lapsel ja vajadusel tema saatjal (tugiisikul) kasutada lapsehoiuteenust ja/või tugiisikuteenust.

Teenuse kirjeldus

Transporditeenus on SHS kohaselt kohaliku omavalitsuse üksuse sotsiaalteenusena kirjeldatud sotsiaaltransporditeenus, mille eesmärk on korraldada puudega lastele sotsiaaltransporditeenust õppeasutusse sõitmiseks või avalike teenuste kasutamiseks.

Transporditeenus sisaldab:

- lapse vastuvõtmist saatjalt ja üleandmist saatjale;
- lapse sõidukisse ja sõidukist maha aitamist;
- lapse ja vajadusel abivahendi (nt ratastool) kinnitamist turvavööga;
- muudes tingimustes lepitakse kokku Teenuseosutajaga.

Transporditeenuse kasutamisel:

- on keelatud reisida sõidukijuhti ohustada võivas seisundis või ilma vajaliku saatjata;
- tohib lapse saatja sõidukisse siseneda ja sealt väljuda vaid koos kliendiga (lapsega) ning ei tohi reisida sõidukijuhti või teisi reisijaid ohustada võivas seisundis.

Teenuse osutamise aeg ja marsruut

Transporditeenust osutatakse üksnes raske ja sügava puudega lapsele ning vajadusel tema saatjale, kes vajab transporti lapsehoiuteenuse või tugiisikuteenuse kasutamiseks. Täpsem Teenuse marsruut ja ajad lepitakse eelnevalt kokku Teenuse saaja ja Teenuseosutaja vahel.

Transporditeenuse abil saab laps sõita:

- lapsehoiu- ja /või tugiisikuteenusele ja tagasi;
- koos tugiisikuga avalikele Teenustele (sh rehabilitatsiooniteenus, sotsiaalteenused, koolivälised sündmused, huvitegevus jms).

Teenuseosutaja

Teenuseosutaja võib olla füüsilisest isikust ettevõtja, juriidiline isik, kohaliku omavalitsuse üksus ja riik täidesaatva riigivõimu asutuste kaudu. Transporditeenuste vahetu osutaja, transpordiks kasutatav sõiduk ning pakutav teenus peavad vastama kõikidele õigusaktidega kehtestatud nõuetele.

Üldnõuded transporditeenuse osutajale

- sõidud tohivad toimuda Eesti Vabariigi piires;
- sõidukite tühisõite² tasustatakse;
- transporditeenuse osutamiseks kasutatav sõiduk peab olema ehitatud sõitjate veoks ning pakkuma kliendile mugavust ja turvalisust;
- sõiduk peab olema sobilik erivajadustega laste ning vajadusel ka abivahendite transpordiks;
- Teenuseosutaja peab tagama Teenuse osutamisel teatavaks saadud eraeluliste ja delikaatsete isikuandmete konfidentsiaalsuse.

3. Toetuse andmise menetlus ja kord

3.1. Toetuse taotluse esitamine

² *Tühisõit – teenindava sõiduki üle 15 minuti kestev tühjana läbitav vahemaa kliendini jõudmiseks alates garaaži asukohast või eelmise kliendi mahapanekukohast või garaažini jõudmiseks alates viimase kliendi mahapanekukohast arvatatud lühima võimaliku teekonna alusel.

3.1.1. Taotleja

Taotlejaks võib olla kohaliku omavalitsuse üksus või mitu kohaliku omavalitsuse üksust ühiselt (edaspidi ühistaotlejad). Viimasel juhul nimetavad ühistaotlejad taotluste menetlemisega ning lepingu sõlmimise ja täitmisega seotud toimingute tegemiseks volitatud esindaja. Ühistaotluse korral esitatakse ühistaotlejate volikiri vastavalt Vormile 2.

Ühistaotluse korral liidetakse ühistaotlejate toetuse summad ning lepingus ja täitmisel on arvestuse aluseks ühine summa. Leping sõlmitakse toetusa saajaga, keda ühistaotleja(d) on taotluse esitamiseks ja lepingu täitmiseks volitanud.

Toetuse andmisel saavad taotlejaks olla üksnes kohaliku omavalitsuse üksused kuna toetuse andmise raames toetavate teenuste osutamise kohustus on SHS §-de 23, 38 ja 45³-45⁴ alusel KOVidel.

3.1.2. Taotluse esitamise tähtaeg

Toetuse saamiseks osalemiseks tuleb esitada digitaalselt allkirjastatud kirjalik taotlus info@sotsiaalkindlustusamet.ee 60 kalendripäeva jooksul (hiljemalt 60. kalendripäeva kella 17.00-ks) alates Sotsiaalkindlustusameti kodulehel toetuse andmise väljakuulutamise aadressil <https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/et/organisatsioon-kontaktid/riigihanked> märksõnaga „puudega laste tugiteenused“. Infot toetuse andmise väljakuulutamise kohta jagatakse kohalike omavalitsuste meililistis ja Sotsiaalkindlustusameti ametlikus pressiteates. Lisainfo aadressil ebeli.berkman@sotsiaalkindlustusamet.ee Kõigile taotlejatele saadetakse taotluse kättesaamise kohta kinnitus projektitaotluses märgitud e-posti aadressil.

3.1.3. Nõuded taotlusele

3.1.3.1. Toetuse taotleja esitab toetuse saamiseks nõuetekohaselt täidetud taotluse Vormil 1 eesti keeles. Taotlus peab olema KOV esindusõigust omava isiku või tema poolt volitatud isiku või KOV õigusakti (mis on taotlusele lisatud) alusel pädevust omava isiku poolt digitaalselt allkirjastatud.

3.1.3.2. Koos taotlusega esitatakse KOV sotsiaalteenuste osutamise õigusakti väljavõtte tugiisikuteenust, lapsehoiuteenust ja sotsiaaltransporditeenust puudutavas osas, kui taotlusel ei ole märgitud veebilinki, kust nimetatud õigusaktid on avalikult kättesaadavad

3.1.3.3. Juhul kui Taotlus esitatakse mitme kohaliku omavalitsuse koostöös (ühistaotlus), tuleb esitada ühistaotlejate volikiri vastavalt Vormile 2.

3.2. Taotluste menetlemine

Esitatud taotlusi menetleb Sotsiaalkindlustusameti peadirektori käskkirja alusel määratud toetuse andmise korraldamise eest vastutav isik.

Sotsiaalkindlustusametil on õigus küsida taotluse kohta lisainformatsiooni, kui taotluse menetlemisel tekib vajadus küsida selgitusi. Taotleja on kohustatud kirjalikult vastama 5 tööpäeva jooksul arvates vastavasisulise selgitustaotluse saamisest. Juhul kui taotleja ei vasta selgitustaotlusele nõutud tähtaja jooksul, jätab Sotsiaalkindlustusamet taotleja vastavaks tunnistamata.

Taotlus vastab nõuetele kui:

1. Taotleja esitab KOV sotsiaalteenuste osutamise õigusakti väljavõtte või avalikult kättesaadava veebilinki, et SKA saaks ülevaate tugisiku-, lapsehoiu- ja transporditeenuse korraldusmudelitest kohalikus omavalitsuses.
2. Taotleja esitab teenuse osutamise mudeli kirjelduse. Soovituslik on välja tuua:
 - a. kes KOV-s tegeleb/tegelevad tugiteenuste osutamise **koordineerimisega** (sh Teenuse vajaduse ja mahu hindamisega, Teenusele suunamisega, arveldamisega jm).
 - b. millistel tingimustel määratakse lapsele Teenus(ed) ja kes on kaasatud **hindamisprotsessi**. Oluline on välja tuua lapsevanema, KOV lastekaitse- või sotsiaaltöötaja, KOV haridustöötaja, haridusasutuse, rehabilitatsiooni asutuse, allhanke partneri, sotsiaalkindlustusameti jm oluliste partnerite kaasatus teenuse saamise või osutamise protsessi;
 - c. kirjeldada **lapse teekond** Teenuseni, hetkest kui vanem pöördub KOVi poole ning lisada juurde ajaline raam ehk millise aja jooksul võiks laps Teenusele jõuda;
 - d. kuidas on planeeritud otseste teenuseosutajate (eelkõige lapsehoidjate ja tugisikute) **koolitamine, superviseerimine, koviseerimine**;
 - e. kui Teenuseid osutatakse koostöös partneritega, siis nimetada **koostööpartnerid**;
 - f. kuidas on planeeritud **tagasisidestamine** ehk kuidas KOV lastekaitse- või sotsiaaltöötaja saab jälgida ning hinnata Teenuse tulemuslikkust Teenuse osutamise ajal või peale seda.
3. Taotleja esitab lepingu täitmisel KOV volitatud isiku andmed, kes vastutab esitatud arvete, graafikute õigsuse jm lepingu täitmisel korralduslike küsimuste eest
4. Taotleja esitab iga teenuse kohta eraldi hinna arvestades et eeldatav maksimaalne tunnihind on lapsehoiu- ja tugisikuteenusel kuni 7,00 eurot ühe lapse kohta. Transporditeenusel kuni 0,50 eurot kilomeetri kohta. Kõikide Teenuste hinnad tuleb eraldi välja tuua: lapsehoiu- ja tugisikuteenuse tunnihind ning transporditeenuse kilomeetri hind ja hinna kujunemise komponendid. Kui mõni Teenus tagatakse KOV-vahenditest ja lisatoetust antud toetuse andmise raames ei vajata siis tuleb hinnaks märkida 0,01 ja põhjendada kuidas vajalik Teenus sihtgrupi lastele KOV-is tagatakse.

Taotlusel märgitud teenuse maksumus on toetuse kasutamise lepingus KOVi poolt esitatavate arvete tasumise aluseks.

SKA menetleb laekunud taotlusi kahes osas: toetuse andmise väljakuulutamisest esimese 30 kalendripäeva jooksul laekunud taotlusi menetletakse 30 tööpäeva jooksul (väljakuulutamisele 30 kalendripäeva järgselt), 31-60 taotluse esitamise tähtpäeval esitatud taotlusi 30 tööpäeva jooksul arvates taotluste esitamise lõpptähtajast.

Toetuse andmise eest vastutav isik koostab toetuse andmise tulemuste protokolli ja teavitab taotlejaid otsusest taotluses märgitud e-posti aadressil. SKA peadirektor kinnitab käskkirjaga toetuse andmise alusel toetuse saajad, kellega sõlmitakse toetuse kasutamise leping (Lisa 2), mille SKA edastab taotlejale allkirjastamiseks. Juhul kui taotleja ei allkirjasta lepingut 10

tööpäeva jooksul, loetakse, et taotleja on toetusest loobunud. SKA võib vastavalt vajadusele menetleda taotlusi mimes osas ja teha eraldi otsused, arvestades taotlejate suurt hulka. Toetuse kasutamise lepingud jõustuvad alates 01.01.2021.